

CIVIL

BENGT LINDELL

Rättegång samt skiljeförfarande och medling

PROCESSEN

iUSTUS

SJÄTTE UPPLAGAN

CIVILPROCESSEN

– rättegång samt skiljeförfarande och medling

SJÄTTE UPPLAGAN

Bengt Lindell

§
iUSTUS
FÖRLAG

Förord till första upplagan

Det har förts en diskussion om vi borde ha en balk eller lag för straffprocessen och en annan för civilprocessen, liksom det har funnits och finns delade meningar om straff- och civilprocessrätt bör, såsom i Ekelöfs rättegångsböcker, behandlas parallellt. Denna bok utgör inget direkt ställningstagande i denna fråga eftersom det inte är möjligt att behandla båda processarterna i samma bok. Ser vi bakåt i tiden kan emellertid konstateras att det skrivits böcker enbart i civilprocessrätt. Det räcker här med att nämna Kallenbergs kända verk i flera band om civilprocessen och Åke Hasslers Civilprocessrätt.

Jag anser emellertid att skillnaderna mellan straff- och civilprocessrätt är såpass betydande att de olika delarna görs störst rättvisa av att behandlas var för sig. Skillnaderna mellan civil- och straffprocessen riskerar vid en parallell behandling att inte tillräckligt tydligt komma fram. Behovet av skilda behandlingar accentueras av den internationella utvecklingen. Europakonventionen, EG-rätten, Bryssel- och Lugano-konventionerna och Bryssel 1-förordningen står numera för en betydande rättsutveckling också inom processrätten, vilken sålunda inte kan förbigås i en beskrivning av civilprocessen, oavsett vilket huvudsakligt akademiskt hemvist de internationella frågorna kan anses ha.

I den löpande texten och i fotnoter hänvisas till rättsfall. Hänvisningen till praxis är inte uttömmande utan de rättsfall som det hänvisas till är exemplifierande och visar antingen på viktiga grundsatser eller åskådliggör en fråga som behandlas. Jag har försökt att åstadkomma en någorlunda rättvis fördelning av utrymmet på de olika frågor som hör till civilprocessen, men den som läser boken från pärm till pärm kommer att finna att jag funnit vissa frågor särskilt intressanta. Det är emellertid författarens privilegium att välja ut de frågor som diskuteras mer utförligt än andra.

De knopar och citat som finns med i inledningen av varje kapitel är hämtade ur knoparnas bibel, "The Ashley Book of Knots" (Faber and Faber Limited, London 1944).

Uppsala i juni 1998

Bengt Lindell

Förord till sjätte upplagan

I denna sjätte omarbetade upplaga har boken uppdaterats med ny relevant rättspraxis, lagstiftning och litteratur från och med våren 2020 och fram till och med mars månad 2026. Lagstiftning av betydelse som träder i kraft den 1 juli 2026 har beaktats. Det långa första kapitlet har vidare delats upp på två kapitel, kap. 1 och kap. 2.

En ny upplaga kan ge anledning till ytterligare reflektioner. Vid granskningen av framställningen har därför en del mindre tillägg och förtydliganden gjorts på olika ställen i framställningen. På grund av bokens gradvis tilltagande omfattning för varje ny upplaga och en samtidig strävan att hålla den löpande texten på en jämn nivå har även i denna upplaga vissa partier av texten satts i mindre stil när den har framstått som överkurs. Av samma anledning har vissa partier tagits bort. Vissa partier har flyttats till annan plats i framställningen. Rättsfall finns som tidigare i textutor i den löpande texten eller i fotnoter.

Molkom, april 2026

Bengt Lindell

Innehåll

Förord 5

Förkortningar 7

Kap. 1 Introduktion 23

- 1.1 Inledning 23
 - 1.1.1 Rättskipning 23
 - 1.1.2 Civilprocess 25
 - 1.1.3 Civilprocessen – kort historik 30
 - 1.1.4 Viktiga reformer i RB efter 1948 33
- 1.2 Civilprocessens funktioner 36
 - 1.2.1 Processen är en beslutsordning 40
 - 1.2.2 Handlingsdirigering och konfliktlösning 43
 - 1.2.3 Processen som ett socialt system 49
 - 1.2.4 Processen som risk och riskallokerare 52
 - 1.2.5 Processen som ett alternativ 56

Kap. 2 Unionsrätten och Europakonventionen 59

- 2.1 Inledning 59
- 2.2 Processrätt och unionsrätt 61
 - 2.2.1 Förhandsbesked 66
- 2.3 Europakonventionen 70
 - 2.3.1 Inledning 70
 - 2.3.2 Artikel 6 EKMR 73
- 2.4 Grundläggande garantier och kontroll 76
 - 2.4.1 Lagprövning 78
 - 2.4.2 Tillsyn 79

Kap. 3 Rättegångsreglerna och deras tillämpning 81

- 3.1 Rättegångsreglernas uppbyggnad 81
 - 3.1.1 Fakultativa och obligatoriska regler 83
 - 3.1.2 Tvingande och dispositiva regler 86

- 3.2 Parternas och rättens faktiska inflytande 89
- 3.3 Kompletterande eller alternativa klassifikationer 91
 - 3.3.1 Målrelaterade och instrumentella regler 91
 - 3.3.2 Successiva och konsumerande regler 92
 - 3.3.3 Beskrivande regler 93
 - 3.3.4 Svagt sanktionerade regler 93
 - 3.3.5 Regler för förfarandet eller processmaterialet 94
- 3.4 De processuella reglernas giltighet i tid och rum 94
- 3.5 Tolkning och tillämpning av processuella regler 96
 - 3.5.1 Problemformulering 97
 - 3.5.2 Rättsfallstolkning 98
 - 3.5.3 Teleologisk metod 100
 - 3.5.3.1 Ändamålet med processuella stadganden 102
 - 3.5.4 Avvägningar 109

Kap. 4 Grundläggande dikotomier, begrepp och principer 113

- 4.1 Inledning 113
 - 4.1.1 Juridisk och verklig sanning 114
 - 4.1.2 Materiell och formell rätt 116
 - 4.1.2.1 Rättegångshinder och frågor som hör till saken 117
 - 4.1.3 Bevisvärdering och rättstillämpning 118
- 4.2 Yrkandet 120
 - 4.2.1 Villkorade yrkanden 120
- 4.3 Grunder, motfakta, sak- och processinvändningar 122
 - 4.3.1 Rätts-, bevis- och hjälpfakta 123
 - 4.3.2 Införda fakta 129
 - 4.3.3 Jura novit curia 131
 - 4.3.3.1 Rättstillämpningen – tolkningsfakta 137
- 4.4 Förhandlings- och dispositionsprincipen 139
 - 4.4.1 Åberopandet 140
 - 4.4.1.1 Närmare om åberopandets och bevistemats precisering 144
 - 4.4.1.2 Normpreciseringen bestämmer faktas karaktär 149
 - 4.4.2 Processuella avtal 150
- 4.5 Officialprincipen 155
- 4.6 Principen om fri bevisprövning 158

- 4.7 Muntlighets-, omedelbarhets- och koncentrationsprincipen 161
- 4.8 Den kontradiktoriska principen 164
- 4.9 Offentlighetsprincipen 165

Kap. 5 Rättskipningens organisation 169

- 5.1 Inledning 169
- 5.2 Administrationen av domstolarna 171
 - 5.2.1 Administrationen inom domstolarna 171
- 5.3 Domförhet – allmänt 173
 - 5.3.1 Domförhetsreglerna 174
- 5.4 Specialdomstolar, särskilda domstolar och vissa nämnder 179
 - 5.4.1 Arbetsdomstolen 182
 - 5.4.2 Patent- och marknadsdomstolen 184
 - 5.4.3 Mark- och miljödomstolar 185
 - 5.4.4 Hyres- och arrendenämnder 186
 - 5.4.5 Sjörättsdomstol 188
 - 5.4.6 Tryckfrihets- och yttrandefrihetsmål 188
- 5.5 Särskilda förfaranden 189
 - 5.5.1 Kronofogdemyndigheten 189
 - 5.5.1.1 *Betalningsföreläggande och handräckning* 190
 - 5.5.1.2 *Europeiskt betalningsföreläggande och småmålsförfarande* 192
 - 5.5.2 Familjerättsliga mål 193
 - 5.5.2.1 *Fastställande av faderskap och moderskap* 194
 - 5.5.2.2 *Vårdnad boende och umgänge* 198
 - 5.5.2.3 *Underhållsbidrag* 202
 - 5.5.2.4 *Äktenskapsmål* 203
 - 5.5.3 Konkurs 205
 - 5.5.4 Domstolsärenden 209
- 5.6 Avslutande synpunkter 211

Kap. 6 Civilprocessens huvudaktörer, domarjäv 215

- 6.1 Inledning 215
- 6.2 Domarkarriären 215
- 6.3 Behörighet 218
 - 6.3.1 Allmänna behörighetsvillkor 218
 - 6.3.2 Domarjäv 219

- 6.4 Rättegångsombud 232
 - 6.4.1 Rättegångsfullmakt 235
 - 6.4.2 Rättegångsbiträde 238
- 6.5 Advokatväsendet 239
 - 6.5.1 Behörighet 239
 - 6.5.2 Rättigheter och skyldigheter 241
 - 6.5.3 Disciplinåtgärder 242

Kap. 7 Jurisdiktion 243

- 7.1 Inledning 243
- 7.2 Forumreglernas karaktär – terminologi 244
- 7.3 Nationell kompetens – översikt över saklig kompetens 245
 - 7.3.1 Huvud- och bikrav 247
- 7.4 Forumreglerna 249
 - 7.4.1 Forum domicilii 249
 - 7.4.2 Forum arresti 251
 - 7.4.3 Forum rei sitæ beträffande lös egendom 252
 - 7.4.4 Forum contractus 253
 - 7.4.5 Forum negotii 253
 - 7.4.6 Forum contractus än en gång 254
 - 7.4.7 Forum administrationis 255
 - 7.4.8 Forum delicti 255
 - 7.4.9 Konsumentmål 257
 - 7.4.10 Forum hereditatis 257
 - 7.4.11 Forum rei sitæ beträffande fast egendom 257
 - 7.4.12 Forum prorogati 260
 - 7.4.13 Hänvisning 261
 - 7.4.14 Överlämnande 262
 - 7.4.15 Huvud- och bikrav – forum connexitatis 263
 - 7.4.16 Översikt av de olika reglerna 265
- 7.5 Internationell jurisdiktion 266
- 7.6 Bryssel I-förordningen 267
 - 7.6.1 Bryssel I-förordningens behörighetsregler 271
 - 7.6.2 Särskilda behörighetsregler 273
 - 7.6.3 Försäkrings- och konsumenttvister, arbetstvister, exklusiv behörighet 278
 - 7.6.4 Prorogationsavtal 279
 - 7.6.5 Prövning av behörighetsfrågan, litispendens och interimistiska åtgärder 282

Kap. 8	Parterna och deras talan	285
8.1	Inledning	285
8.2	Partsbehörighet	285
8.3	Processbehörighet	288
8.4	Talerätt	289
8.5	Olika slag av talan	293
8.5.1	Fullgörelsetalan	293
8.5.2	Fastställsetalan	295
8.5.2.1	<i>Intresseavvägning och lämplighetsprövning</i>	300
8.5.2.2	<i>Jämkningsfrågor</i>	303
8.5.3	Fastställsetalan rörande prejudicialfrågor	305
8.5.4	Talan om rättsgestaltande dom	305
8.6	Ändring av talan	305
8.6.1	Tillåtna ändringar av yrkandet	306
8.6.2	Inskränkning av talan, ändring av grunden	310
8.7	Kumulation (förening av mål)	319
8.7.1	Ett eller flera mål	319
8.7.2	Ursprunglig kumulation	321
8.7.3	Efterföljande kumulation	322
8.7.4	Anspråket framställs invändningsvis	323
8.7.5	Mellankommande part	324
8.7.6	Regressförhållanden	324
8.7.7	Fakultativ kumulation	325
8.7.8	Gemensamma förutsättningar för kumulation	326
8.8	Vårdslös eller försumlig processföring	328
8.8.1	Straff	328
8.8.2	Kostnadssanktion	329
8.8.3	Preklusion av nya omständigheter eller bevis	330
8.8.3.1	<i>Preklusionsreglerna: 42:15, 42:15 a, 43:10, 50:25 st. 3 och 55:13</i>	333
8.8.3.2	<i>Vad är en omständighet?</i>	338
8.8.3.3	<i>Individualiseringsmoment</i>	343
8.8.3.4	<i>Rättslig kvalifikation</i>	344
8.8.4	Nedsättning av begärt arvode	346
8.8.5	Vite	346
8.8.6	Hämtning	347

Kap. 9	Rättegången i första instans	349
9.1	Inledning	349
9.2	Vad är en rättegång och när börjar den?	352
9.2.1	Delgivning	354
9.2.1.1	<i>De olika delgivningssätten</i>	355
9.2.2	Dokumenteringen av ett mål hos domstolen	358
9.2.3	Möjligheten att delta i eller följa en rättegång genom medhörning eller sidosal	359
9.3	Vad ska stämningsansökningen innehålla?	361
9.3.1	Yrkandet	363
9.3.2	Grunderna	363
9.3.3	Bevisuppgifterna	366
9.3.3.1	<i>Bevistemat</i>	369
9.4	Åtgärder i anledning av ofullständig eller bristfällig stämningsansökan	372
9.4.1	Käromålet är uppenbart ogrundat	374
9.4.2	Pactum turpe	376
9.5	Förberedelsen	377
9.5.1	Förberedelsens effektivitet	380
9.5.1.1	<i>Materiell processledning</i>	381
9.5.1.2	<i>Några hållpunkter för processledningen</i>	382
9.5.1.3	<i>Materiell processledning beträffande rättsfrågor</i>	385
9.5.1.4	<i>Tidsplan</i>	388
9.5.1.5	<i>Frågeförteckning</i>	389
9.5.1.6	<i>Skriftlig sammanställning av parternas ståndpunkter</i>	390
9.6	Förlikning och särskild medling	392
9.6.1	Faktorer att beakta vid förlikning	393
9.6.2	Förändrad syn på domstolens förlikningsverksamhet	395
9.7	Huvudförhandling	400
9.7.1	Huvudförhandling i förenklad form	401
9.7.2	Ordinär huvudförhandling	402
9.7.3	Sakframställning, bevisupptagning och plädering	403
9.7.3.1	<i>Sanningsprincipen</i>	406
9.7.4	Hänvisningar till handlingar	408
9.7.5	Utevaro – tredskodom	411
9.7.5.1	<i>Utevaro indispositiva mål</i>	416

Kap. 10 Avgörandet 417

- 10.1 Inledning 417
- 10.2 Överläggning och omröstning 418
- 10.3 Olika slags domar 422
 - 10.3.1 Deldom 422
 - 10.3.2 Mellandom 424
 - 10.3.3 Stadfäst förlikning enligt 17:6 428
- 10.4 Formella krav på domen 431
- 10.5 Rättskraftens objektiva utsträckning 432
 - 10.5.1 Allmänt 432
 - 10.5.2 Begreppet saken – grunden och yrkandet 433
 - 10.5.3 Nya yrkanden framställs i process nr 2 438
 - 10.5.4 Rättskraft, rättsföljd och förhållandet mellan civil- och processrätt 445
 - 10.5.5 Prejudiciell betydelse och bevisverkan 449
 - 10.5.6 Kvittning, tredsdom m.m. 454
- 10.6 Rättskraftens subjektiva utsträckning 455
- 10.7 Litispendens 457
- 10.8 Rättskraftsgenombrott 460
- 10.9 Tolkning, rättelse, komplettering och omprövning av dom 464

Kap. 11 Processen i hovrätt och Högsta domstolen samt extraordinära rättsmedel 467

- 11.1 Inledning 467
- 11.2 Rättegången i hovrätt 471
 - 11.2.1 Överklagande av beslut 471
 - 11.2.2 Överklagande av dom 474
 - 11.2.3 Klagorätt förutsätter att avgörandet varit till nackdel för klaganden 475
 - 11.2.4 Vad ska överklagandet av en dom innehålla? 476
 - 11.2.4.1 *Komplettering av överklagandet m.m.* 480
 - 11.2.5 Anslutningsöverklagande och förbudet mot reformatio in pejus 481
- 11.3 Prövningstillstånd 484
 - 11.3.1 Dispensgrunderna 485
 - 11.3.2 Partiellt prövningstillstånd 488
 - 11.3.3 Invändningar mot domslutet eller premisserna för detta? 489
 - 11.3.4 Handläggningen 491

- 11.4 Förberedelse och huvudförhandling i hovrätt 493
 - 11.4.1 Avgörande på handlingarna i hovrätten 498
 - 11.4.2 Förnyad bevisupptagning 500
 - 11.4.3 Särskilda och synnerliga skäl 501
- 11.5 Rättegångsfel i tingsrätten 505
 - 11.5.1 Rättegångsfelets inverkan på målets utgång 506
 - 11.5.2 Undanröjande och återförvisning utan rättegångsfel 508
 - 11.5.3 Handläggningen av ett återförvisat mål 509
- 11.6 Rättegången i Högsta domstolen 510
 - 11.6.1 Förutsättningar för prövningstillstånd 511
 - 11.6.2 Begränsat prövningstillstånd 513
 - 11.6.3 Hänskjutande av prejudikatfråga 516
- 11.7 Extraordinära rättsmedel 517
 - 11.7.1 Resning 517
 - 11.7.1.1 *Ursäktsrekvisitet* 520
 - 11.7.1.2 *Påverkan på utgången* 521
 - 11.7.2 Förfarandet 522
 - 11.7.3 Klagan över domvilla och återställande av försutten tid 523

Kap. 12 Incidenter 527

- 12.1 Inledning 527
- 12.2 Invändning om rättegångshinder 528
- 12.3 Invändning om rättens behörighet 530
- 12.4 Intervention och nödvändig processgemenskap 531
- 12.5 Invändning om jäv 535
- 12.6 Återkallelse av erkännande 538
- 12.7 Återkallelse av talan 538
- 12.8 Återtagande av medgivande 540
- 12.9 Hinder och uppehåll 540
 - 12.9.1 Hinder för huvudförhandling 540
 - 12.9.2 Uppehåll 544
- 12.10 Partssuccession 544
- 12.11 Vilandeförklaring 546
- 12.12 Laga förfall 550

Kap. 13 Allmänt om bevisning – bevisföringen 555

- 13.1 Inledning 555
- 13.2 Vad behöver bevisas? 556
- 13.3 Omständigheter som gör bevisupptagning onödig 557

- 13.3.1 Notoriska omständigheter 557
- 13.3.2 Partsdispositioner som gör bevisvärdering onödig 560
- 13.3.3 Processformer som utesluter muntlig bevisning 561
- 13.4 Otillåtet anskaffad bevisning och stödbevisning 562
- 13.5 RB 35:5 566
- 13.6 Ansvaret för bevisningen 570
- 13.7 Bevismedlen – bevisföringen 571
 - 13.7.1 Vittne – behörighet att vittna 571
 - 13.7.1.1 *Inskränkningar i vittnesplikten* 572
 - 13.7.1.2 *Förfarandet vid upptagande av vittnesbevisning* 575
 - 13.7.1.3 *Upptagande av vittnesbevisning utom huvudförhandling* 577
 - 13.7.1.4 *Vittnesförhör* 579
 - 13.7.1.5 *Något om frågeteknik vid vittnesförhör* 580
 - 13.7.2 Förhör med part 583
 - 13.7.3 Skriftligt bevis 585
 - 13.7.3.1 *Skriftliga vittnesattester* 586
 - 13.7.3.2 *Processuell edition* 589
 - 13.7.3.3 *Materiell edition* 596
 - 13.7.4 Bevisning genom syn 596
 - 13.7.5 Sakkunnigbevisning 598
 - 13.7.6 Bevisning till framtida säkerhet 599

Kap. 14 Bevisvärdering, bevisbörda och beviskrav 603

- 14.1 Inledning 603
 - 14.1.1 Bevisvärde- och temametoden 604
 - 14.1.2 Normativa modeller och hypotesmetoden 616
 - 14.1.3 Robusthet 618
 - 14.1.4 Multikriterieanalys 620
 - 14.1.5 Oskarp logik 625
 - 14.1.6 Är MKA en juridisk metod? 627
 - 14.1.7 Intuition versus matematik 629
- 14.2 Bevisvärderingen hör till rättstillämpningen 633
 - 14.2.1 Språkliga och begreppslogiska svårigheter 634
 - 14.2.2 Erfarenhetssatser 636
 - 14.2.3 Normer och erfarenhetssatser 640
 - 14.2.4 Rättsligt reglerade bevis 642

- 14.3 Bevisbörda och beviskrav 646
 - 14.3.1 Begrepp och teorier 646
 - 14.3.2 Presumptioner 655
- 14.4 Beviskravet 659
 - 14.4.1 Sanningsmodellen 663
 - 14.4.2 Jämförelsemodellen 666
 - 14.4.3 Konstant eller flexibelt beviskrav 669
 - 14.4.3.1 *Nytta och sannolikhet – integrerad bedömning* 671
 - 14.4.4 Aktsamhetskrav eller beviskrav? 674

Kap. 15 Rättegångskostnader 679

- 15.1 Inledning 679
- 15.2 Vilka kostnader ersätts som rättegångskostnader? 683
- 15.3 Huvudregeln om den tappandes kostnadsansvar 687
 - 15.3.1 Första undantaget från huvudregeln 689
 - 15.3.2 Andra och tredje undantaget från huvudregeln 689
- 15.4 Begränsad ersättning för visst fall 692
- 15.5 Parterna ömsom vinner och förlorar 693
- 15.6 Kostnadsansvar vid avvisning och avskrivning 695
- 15.7 Parterna förlikas 696
- 15.8 Försumlig processföring 697
- 15.9 Kostnaderna ska ersättas av flera medparter 698
- 15.10 Kostnadsansvaret vid partssuccession och intervention 699
 - 15.10.1 Den inbördes ansvarigheten 699
- 15.11 Vissa fall av solidarisk betalningsskyldighet 700
- 15.12 Handläggningen 700
- 15.13 Kostnadsansvaret i högre rätt 702
- 15.14 Rättsskydd och rättshjälp 703
- 15.15 Skyldighet för utländsk kärande att ställa säkerhet 708

Kap. 16 Processuella säkerhetsåtgärder, utmätning och verkställighet 711

- 16.1 Inledning 711
- 16.2 Kvarstad för fordran 712
- 16.3 Kvarstad för anspråk på bättre rätt 715
- 16.4 Säkerhetsåtgärd för andra anspråk 716
 - 16.4.1 Olovlig besittningsrubbing 718
- 16.5 Säkerhet 718
- 16.6 Handläggningen 720
 - 16.6.1 Överklagande 721

- 16.7 Verkställighet 721
 - 16.7.1 Utmätning 723
 - 16.7.2 Överklagande 727
- 16.8 Erkännande och verkställighet av utländska domar 728
 - 16.8.1 Erkännande och verkställighet enligt Bryssel I-förordningen 729

Kap. 17 Skiljeförfarande 733

- 17.1 Inledning 733
- 17.2 Skiljeavtalet 735
 - 17.2.1 Innehåll 735
 - 17.2.2 Omfattning 737
 - 17.2.3 Tredje mans bundenhet 739
 - 17.2.3.1 *Singularsuccession, borgen och andra situationer* 739
 - 17.2.4 Behörighetskompetens, särskiljbarhet och skiljeavtal som rättegångshinder 742
 - 17.2.5 Närmare om påståendedoktrinen 746
- 17.3 Skiljemännen 749
 - 17.3.1 Val av skiljeman, avgång och entledigande 750
 - 17.3.2 Opartiskhet 752
 - 17.3.3 IBA Guidelines 754
- 17.4 Förfarandet 756
 - 17.4.1 Begäran om skiljeförfarande (påkallelse) 756
 - 17.4.2 Närmare om handläggningen 758
 - 17.4.3 Prövningsramen 758
 - 17.4.3.1 *Ändring av talan* 761
 - 17.4.3.2 *Närmare om rättskraft* 762
 - 17.4.3.3 *Processledning* 765
 - 17.4.3.4 *Rätten att utföra talan* 766
 - 17.4.3.5 *Processmaterial och domstolsassistans* 768
- 17.5 Skiljedomen 769
 - 17.5.1 Definition 769
 - 17.5.2 Deltagande i avgörandet, omröstning och motivering 770
 - 17.5.3 Rättelse, komplettering och tolkning 772
- 17.6 Angrepp på skiljedom 773
 - 17.6.1 Ogiltighet 774
 - 17.6.2 Klander 776
 - 17.6.3 Gränsdragningen mellan handläggningsfel och uppdragsöverskridande 779

17.7	Forum för klandertalan och återupptagande	780
17.8	Skiljedomskostnader	782
17.9	Forumfrågor och talefrister	784
17.10	Internationella förhållanden	785
17.10.1	Tillämplig lag och lagval	787
17.10.2	Undantagsavtal	788
17.11	Erkännande och verkställighet av skiljedom	789
17.11.1	Inhemsk skiljedom	789
17.11.2	Utländsk skiljedom	790

BILAGA	Lag (1999:116) om skiljeförfarande	793
---------------	------------------------------------	-----

Kap. 18 Medling och annan ADR 805

18.1	Inledning	805
18.2	Grundprinciper för ADR	806
18.2.1	Konflikttriangeln och konfliktpyramiden	807
18.2.2	Behov och intressen	809
18.3	Förhandling	811
18.3.1	Strategier när en konflikt uppkommit	813
18.4	Medling	817
18.4.1	Medlarens roll	823
18.5	Medlingsprocessen och dess olika steg	825
18.5.1	Preliminära arrangemang	826
18.5.2	Inträde i tvisten	828
18.5.3	Öppningsanföranden av parterna	828
18.5.4	Insamling av information	830
18.5.5	Identifikation av de tvistiga frågorna och upprättandet av en agenda	830
18.5.6	Diskussion av de tvistiga frågorna	833
18.5.7	Skapandet av lösningsförslag och lösningsstrategier	834
18.5.8	Köpslående och förhandling	839
18.5.9	Överenskommelse och avslutning	841
18.6	Etiska frågor	841
18.7	Medlingslagen	843
18.7.1	Strukturerat förfarande	844
18.7.2	Verkställbarhetsförklaring	846
18.7.3	Singaporekonventionen	847
18.8	Domstolsanknuten medling enligt RB 42:17	849
18.9	Tvistlösningsnämnder	853

BILAGA Lag (2011:860) om medling i vissa privaträttsliga
tvister 859

Källförteckning 861

Offentligt tryck 861
Litteraturlista 866

Rättsfallsregister 897

Nytt juridiskt arkiv 897
Rättsfall från hovrätterna (RH) 907
Högsta förvaltningsdomstolen (RÅ/HFD) 910
Miljööverdomstolen (MÖD) 910
Arbetsdomstolen (AD) 910
Justitieombudsmannen (JO) 910
Avgöranden av EU-domstolen 911
Avgöranden av Europadomstolen 913
Citerade lagrum ur RB 914

Sakregister 921